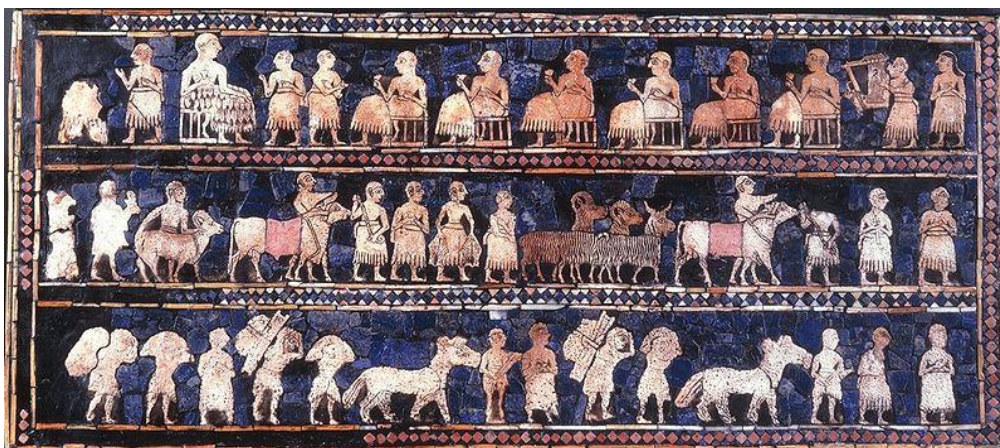

Ur - sumerské mesto na dolnom toku *Eufratu*; najväčší rozmach v období III.dynastie (2111-2003 pr.Kr.), keď sa stal centrom ríše *Sumerov* (po porážke nomádskych Gutejcov 2116 pr.Kr. spojenými nezávislými sumerskými mestami (*Kiš* a *Nippur*), bol Sumer a *Akkad* zjednotený pod mestom *Ur*; pozri *Lagaš*); archeologické nálezy zikkuratu (klasický zikkurat Urnammuov so tromi terasami), ďalšie pamiatky *sumerského umenia* z 2600-2400 pr.Kr.; v bibli Ur otčinou patriarchu *Abraháma*; pozri *Mezopotámia*; *Urská štandarta*; *Abrahám*; *Starobabylonská ríša*; *akkadské umenie*; *kráľovská hra mesta Ur*

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Sumer>

http://de.wikipedia.org/wiki/Standarte_von_Ur

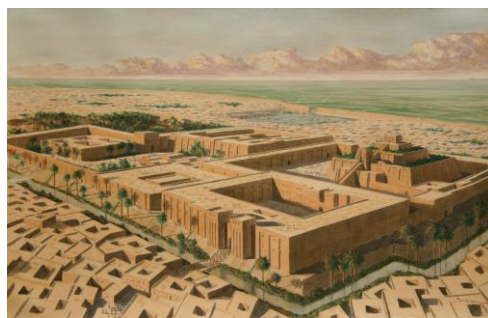
Urská štandarda (2700 pr.Kr.)

Zikkurat mesta Ur na mieste starobylej lokality Tell al-Muqayya

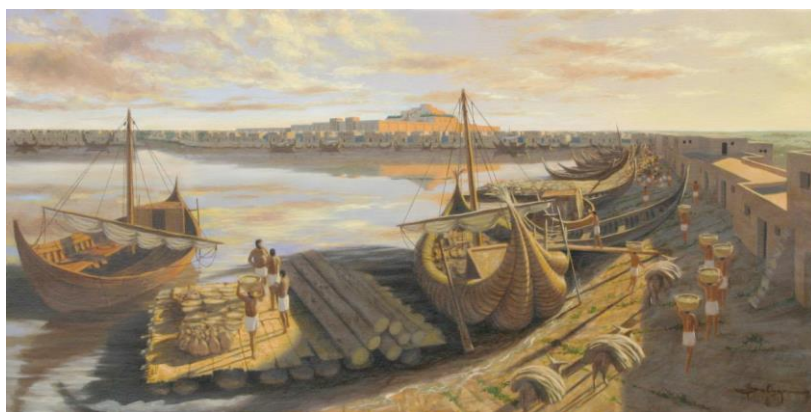
Ruiny mesta Ur s pohľadom na zikkurat

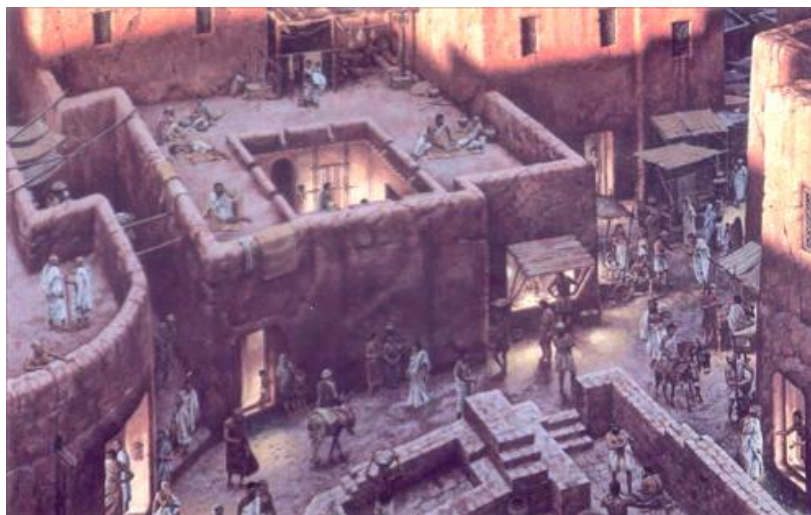
Plán mesta Ur (ilustrácia)

Plán mesta Ur s hradbami (ilustrácia)

Mesto Ur s chrámom boha Marduka a palácovým komplexom

Život v meste Ur (ilustrácia)

Život v uliciach mesta Ur (ilustrácia)

uræus - lat. výraz pre *ureus*

www v súvislosti s heslom *alchýmia*: egyptská mysticky smerovaná alchýmia pracovala s pojmami ako je *Khat* telo (fyzické telo), *Ka* telo (éterický dvojník fyzického tela Khat), *Ba* telo (nebeská duša, ktorá je podstatou duše ľudského jedinca a tvorí jeho vyššie ja), *Djed* (energetický kanál, ktorý spája *čakry* a tiahne sa po chrbtici až ku hlave; jeho aktivácia, ťahanie energie s nazýva aj „vzpriamený Djed“); aktivácia *Ka* tela nastáva pri aktivácii kanálov (čakier) pozdĺž Djedu; spojenie stúpajúcej energie pozdĺž chrbtice (po Djede) s mozgom vytvára uræus; uræus bol v Egypte znázorňovaný ako had (pozri *ureus*, *urovobos*); je to poväčšine energia podobajúca

sa modrému ohňu, ktorá sa rozširuje vodorovne a kolmo popri chrbtici až k mozgu; kolíše adekvátne k energetickým zmenám v čakrových kanáloch; aktivácia Uraea zvyšuje potenciál mozgu: inteligenciu, kreativitu a hlavne vnímavosť - aby mohlo byť Ba jasne a bez prekážok prijaté

Ural - pozri *alexandrit*

Urania - v *gréckej mytológii* Múza *astronómie*, zobrazovaná s *glóbusom* a *ukazovadlom* a *vencom hviezd*; podľa jednej verzie matka *Hymena* alebo *Hymenaiona*; pozri *Múzy*; *Ptolemaios Claudius*; *atribúty*, *symbols*, *alegórie* a *prirovnania*

Gregor Reisch: Ptolemaios Claudios vedený múzou astronómie Uraniou (rytina, Margarita Philosophica, 1508)

H. Goltzius: Urania (rytina, Múzy, 1592)

E. Le Sueur: Urania (1652-1655)

S. Vouet: Múzy Caliopé a Urania (1634)

B. Vulliamy: Stolné porcelánové hodiny s postavou Uranie a Putti (porcelán Derby, 18.st.)

uranizmus - 1.mytologická predstava o božskosti samotného *neba*
2.mužská homosexualita (podľa boha *Urána*)

Belliana: často sa za najvyššieho boha pokladá samo *nebo*, čiže nebeská klenba; pozri *náboženstvo*

Uranos - v *gréckej mytológii* Nebo, ktoré sama zo seba zrodila *Gaia-Zem*; ich spoločnými deťmi sú bohovia druhej generácie: *Titáni*, *Kyklopovia*, *Giganti*, *Erinyae*, *Hekatoncheirovia*; boh Uranos nenávidel svoje deti, a preto ho *Kronos* na žiadosť matky kosákom vykastroval a sám sa vyhlásil za najvyššieho vládcu sveta; z kvapiek *Uránovej krvi* (alebo semena), ktoré dopadli na zem, sa zrodili *Erinye* a *Giganti* (podľa jednej verzie aj *Nymfy*), z peny mora rozvíreného *Uránovými* genitáliami vystúpila *Afrodita* (podľa inej verzie bola dcérou *Dia*); pozri *Kronos* a *Rheia*; *Caelus*; *falos*, *závoj* (*Baleka*); *kastrácia*

[http://it.wikipedia.org/wiki/Urano_\(mitologia\)](http://it.wikipedia.org/wiki/Urano_(mitologia))

<http://bs.wikipedia.org/wiki/Titani>

Urartu - v *asýrskych prameňoch* sa územie od 13.st.pr.Kr. spomína ako *Uruatri/Uratri* a od 9.st.pr.Kr. ako *Urartu*; v *urartských textoch* sa krajina nazýva *Biai/Biainili*

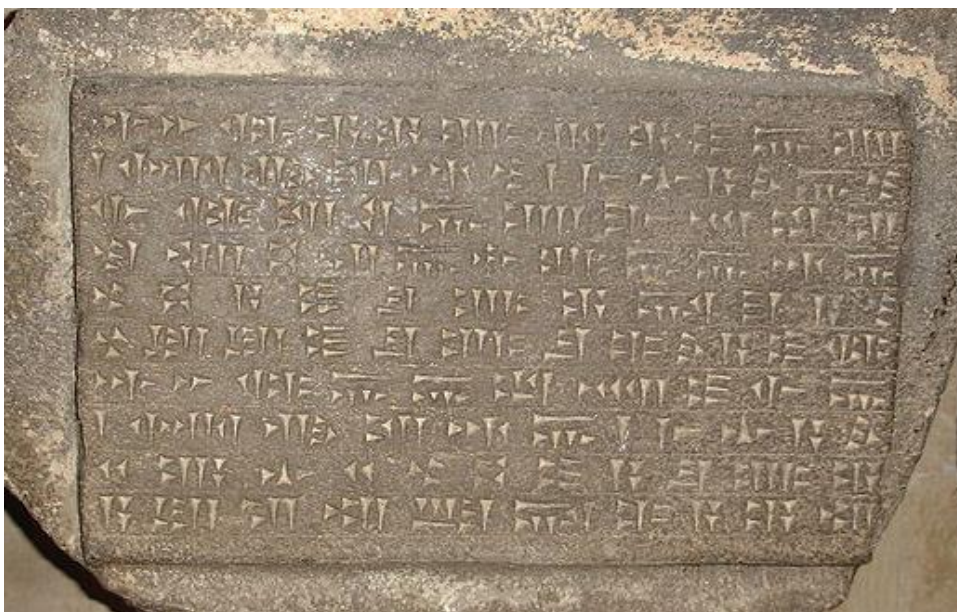
-staroveký štát z 9.-6.st.pr.Kr. na území dnešnej *Arménie* a východného *Turecka*; rozkvet v 9.st.pr.Kr., od 743 pr.Kr. úpadok počas *asýrskej expanzie*; dočasný vzostup v 7.st.pr.Kr. v časoch oslabeného postavenia *Asýrie*, ale po ničivých *nájazdoch Skýtov* a pod náporom *Médov* v 6.st.pr.Kr. zaniká; pozri *arménske umenie*; *Ararat*

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Ararat>

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Urartu>

Kyklopské múry pevnosti Erebuni z čias Urartu (8.st.pr.Kr.)

Hlinená tabuľka s klinovým písmom z čias Urartu, nájdená na hrade Erebuni (Urartu, 8.st.pr.Kr.)

urartské umenie - od 8.st.pr.Kr. pod *asýrskym* vplyvom; architektúra: *kyklopské múry*, palácové stavby so zvláštnymi terasami po stranách vstupu alebo nad stĺpmi vstupnej brány (*bit-chiláni*) z veľkoformátových tehál (Toprakkale, Altin Tepe); obytné domy spájané do blokov, viacposchodové domy ukončené plochou strechou s *balustrádou*; sochárstvo: nedochované monumentálne skulptúry, zachované skalné reliéfy; vysoká úroveň *umeleckých remesiel* - výrobkov z *bronzy* a drahých kovov; maliarstvo: zachované fragmenty nástenných malieb; pozri *perzské umenie* 3

<http://eo.wikipedia.org/wiki/Urarto>

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Urartular>

<http://de.wikipedia.org/wiki/%E1%B8%AAaldi>

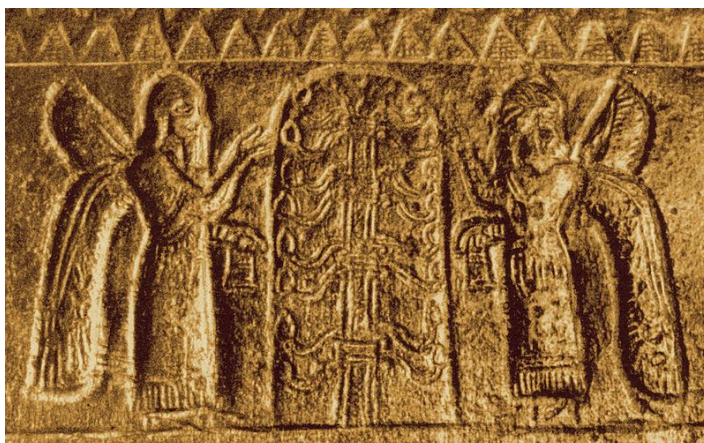
Uratské okridlené božstvo typu lamassu (pevnosť Toprakkale, Urartu, 8.st.pr.Kr.)

Okrídlený býk (bronzová socha z výzdoby trónu, pevnosť Toprakkale, Urartu, 8.st.pr.Kr.)

Urartský kráľ Sarduri II. vo voze (detail tepanej bronzovej prilby, 8.st.pr.Kr.)

Okrídlení démoni chránia strom života (detail tepanej bronzovej prilby urartského kráľa Sarduriho II., 8.st.pr.Kr.)

Víťazstvo asýrskej armády Shalmanesera III. nad urartským vojskom r. 858 pr.Kr. (dekoratívny reliéf brány)

Bronzový tulec urartského kráľa Sarduriho II. (Urartu)

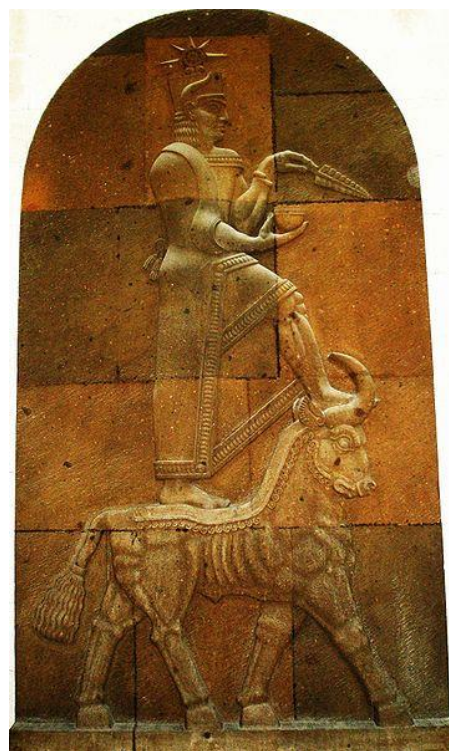
Krčah v tvare bežiaceho koňa (pevnosť Erebuni, Urartu, 8.st.pr.Kr.)

Bronzové kovanie mobiliára v tvare leva (Urartu)

Boh Tesieba na levovi s miskou a zväzkom bleskov (bazaltová tumba asýrskeho kráľa Ursza/Rusa II. (okolo 680- 639 pr.Kr., Urartu)

Urartský boh Haldi (relief z pevnosti Erebuni, 8.st.pr.Kr.)

Urartský boh Tesiebu (relief z pevnosti Erebuni, 8.st.pr.Kr.)

Boh Thesiebu na býkovi (úlomok z trónu z pevnosti Toprakkale, Urartu)

Rituálny bronzový kotol s okrídlenými bohmi (Urartu)

urartskí bohovia - pozri *Šivini; Haldi/Khaldi/Hayk; Tešup/Teshub/Teshup; Tušpuea, Huba; Arubani/Aruban*
Urban - (†230); Oxfordský slovník svätcov: *pápež*, zvolený do funkcie r. 222; zomrel ako *mučeník* a bol pochovaný v *katakombách* Kalixta; bol zamieňaný s iným Urbanom, ktorého pochovali na Via Nomentana (biskup Urban, *patrón vinohradníkov* ?); o tomto pápežovi sa zrejme skutočne nič nevie, okrem faktu, že bol mučeníkom; pozri *kresťanskí svätci*

Neznámy rezbár (pôvodne Slovenský rezbár z 1.polovice 18.storočia): Sv. Urban (1700-1750)

urbanizmus - *architektonické riešenie veľkých celkov, ulíc, miest s dôrazom na tvorbu životného prostredia; v širšom význame design životného prostredia*

pozri *Hippodamov systém, historický urbanizmus, Aténska charta, ekistika, eurytmia, Werkbund; bidonville, castra/castrum; osada, sídlisko, kopanice, lazy, kolónia, mesto, aglomerácia; mestské historické jadro, záhradné mesto; areál, bulvár, estakáda, námestie, kolonáda, pasáž, ulica, karusel, prospekt, avenue, stoa, štvrť, dvor; minimal art; barios, favela, slums, periféria; barok (Dudák); Garden City Movement*

urbanizmus historický - historický urbanizmus

Urbino Francesco - pozri *Arcimboldo*

F. Urbino: Hlava zložená z penisov (majoliková doska, 1536)

urbinská škola - talianska maliarska škola 15.-17.st.; pozri *maliarstvo talianske*

urcu - tunika Inkov; pozri *incká kultúra, inka, Inkovia*

Urd - v starej nórdickej Urðr – „Osud“; tiež Urth a Wyrð; v *severskej mytológii* jedna z Norn; Urd vystupovala ako stará žena a predstavovala minulosť; spolu s Verdandi (prítomnosťou) a Skuld (budúcnosťou, dlhom) tvorili trio Norn, ktoré rozhodovalo o osude ľudí; Urðr je doložená v básni *Völuspá* zahrnutej do Poetickej Eddy, a knihy *Gylfaginning* zahrnutej v *Próze Edda*; Urdr spolu s Nornami sedela pri prameni Urdinej studne, ktorá sa nachádza pod stromom sveta *Yggdrasil* v *Asgardu*; zásobovali strom vodou a ílom z tohto zdroja; točili nitky života, skracovali ich dĺžku a merali osudy ľudí i bohov; boli vždy prítomné pri narodení dieťaťa a rozhodovali o jeho osude; mohli sa tiež meniť na labute (pozri *labutia panna*); vo Wagnerovej tetralógii *Prsteň Niebelungov* vystupuje Urd pod menom *Erda* a je bohyňou zeme; pozri *Norny, Snorriho Edda, severskí bohovia, bytosti severskej mytológie, Norny*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Ur%C3%B0r>

Urdina studňa - tiež Urdar Brunn; v *severskej mytológii* studňa osudu pri koreňoch stromu *Yggdrasil*; je spojená s ríšou bohov *Ásgard*; žili tu Tieto Norns posypeme strom života *Yggdrasil* s ílom a vodou z tohto zdroja; ďalšou studňou pri koreňoch je *Mímirova studňa* múdrosti a poznania, ktorá leží v *Jötunheimu*; a treťou je studňa smrti *Hvergelmir*, ktorá sa nachádza v *Nifelheime*; pozri *lokality v severskej mytológii*

https://cs.wikipedia.org/wiki/Urdina_studna

ureus - v latinskej podobe tiež uraeus, v egyptčine *iaret*;

štylizovaný *had* na *čelenke* egyptského panovníka v podobe *kobry* so vztýčenou hlavou; podľa mytológie kobra umiestená bohom *Ré* ako *diadém* na čele *faraónov* ako symbol *moci* a *tretie oko*; porovnaj *pokrývku hlavy kľaft*; pozri *vedžo, Sachmet; móda; Uraeus*

www: ureus, v latinskej podobe tiež uraeus, v gréč. *ὐραῖος/uraios*, v egyptčine *iaret*

-ureus (v latinizované podobe tiež uraeus; v Egyptštině *iaret*) je označení užívané v egyptológii pre jeden z hlavných prvkov ikonografie a symbolov v *kráľovskej moci* v starovekom Egypte; v podobe vztýčenej kobry bol ureus na čelenke panovníkov a neskoršie tiež niektorých ich významných manželiek; ureovi bola prisudzovaná významná ochranná moc (pozri *apotropajný*); zosobňoval v sebe samotnú podstatu všetkých mimoriadnych ľudských i božských

síl spájajúcich sa v kráľovskom úrade; názov v gréckej podobe ὑραῖος použil v neskorej antickej gréčtine v 4.st. Hórapollón vo svojej rozprave o *hieroglyfoch*; iné antické pramene používajú termín βασιλικός/basilios – „kráľovská (koruna)“; pôvodné označenie bolo iaret – „vztyčujúca sa (hadia bohyňa); pôvod symbolu nie je celkom objasnený; býva odvodzovaný od bohyne Vadžet v podobe kobry ako ochrankyne prehistorických vládcov dvoch miest Pe a Pep (neskoršie mesto Peruadžet), alebo od špecifickej kadere pravekých líbyjských panovníkov; na čele alebo pokrývkach hlavy kráľov je ureus doložený od začiatku historickej doby, o niečo neskoršie sa objavuje tiež u niektorých bohov; pravidelnou súčasťou kráľovských regálií je najneskôr od Strednej ríše (chronológia v hesle *egyptské umenie*); najmä od doby Amenhotepa III. (1388–1351 pr.Kr.) je často používaný ako súčasť kráľovského odevu, *šperkov* a iných ozdôb, ale i ďalších predmetov; najmä od doby Amenhotepa III. je používaný ako súčasť zložitých korún a je kombinovaný so slnečnými symbolmi; pre svoju výnimočnosť bol používaný výhradne v súvislosti s osobou *faraóna*; jeho využitie inými súkromnými osobami bolo iba ojedinelé; také je pripojenie urea k vyobrazeniu porazeného líbyjského náčelníka prosiaceho o milosť (*zádušný chrám* faraóna Sahure v jeho pyramidovom komplexe v *Sakkare*); mytologicky okrem svojho stotožňovania s bohyňou *Vadžet* je spájaný najmä so slnečným bohom *Réom* a je pokladaný za Reovo oko (pozri *slnečné oko boha Réa*)

<http://ca.wikipedia.org/wiki/Uraeus>

J. Bencúr: Kleopatra (1911)

Uriáš - hebr. אוריה / Úrijáh; v Starom zákone ide o meno niekoľkých postáv: predovšetkým ide o manžela *Betsabé*, ktorého dal Dávid zabiť v bitke, aby si mohol zobrať jeho ženu za manželku, ktorá s ním už bola tehotná, a aby tak zamaskoval svoje previnenie (2 Samuelova 10-11); ďalším bol kňaz jeruzalemského chrámu za vlády kráľa Achaza (735-715 pr.Kr.); Achaz mu prikázal postaviť v chráme oltár podľa vzoru, ktorý videl v Damasku (2 Kráľovská 16); tretím bol prorok Uriáš, súčasník *Jeremiáša*; aj on bol za svoje proroctvá prenasledovaný, ale na rozdiel od Jeremiáša za to zaplatil životom; hoci utiekol do Egypta, vyslanci kráľa Jójakíma (609-598 pr.Kr.) ho priviedli späť a kráľ ho zabil vlastnou rukou (*Jeremiáš* 26); pozri biblia; *Hodinky, Knihy hodín pre používanie v Ríme*

Germain Hardouin (vydavateľ): Kráľ Dávid a Uriáš (iluminácia z Knihy hodín pre používanie v Ríme, 1524)

P. Lastman: Dávid odovzdáva list Uriášovi (1619)

P. Lastman: Kráľ Dávid odovzdáva list Uriášovi (17.st.)

urieknutie - pozri *figa, citrón, koral, mágia, apotropajný, chrlič, korytnačka, mucha, anasyromenos*

-v súvislosti s heslom *anasyromenos*: anasyromenos sú zobrazenia postavy s ženskými prsiami, v dlhom odeve, ktorý dvíhajú a pritom odhaľujú mužské genitálie; sošky boli nájdené od Sicílie až po Lesbos a siahajú od neskorého klasicizmu (5.-4.st.pr.Kr.) do raného helénskeho obdobia (3.st.pr.Kr.); anasyromenos čerpali z oveľa skoršej východnej ikonografie, kde boli používané pre ženské božstvá; staroveká literatúra uvádza, že predstavujú cyperské *androgýnne* božstvo *Aphroditus*, prípadne formu *Astarty*, ktorého kult bol prinesený do pevninského Grécka medzi 5.-4.st.pr.Kr.; ukázalo sa, že *falus* mal *apotropajnú* magickú silu na odvrátenie „zlého oka“ (pozri *urieknutie*) alebo závidia a prepožičiavalo *šťastie*

http://en.wikipedia.org/wiki/Leptis_Magna

„Basrelief fascinus“ (amulet na ochranu pred „zlým okom“, Leptis Magna, Líbya, 2.st.)

Afrodite Anasyrma (grécka antická socha)

Uriel - archanjel Uriel

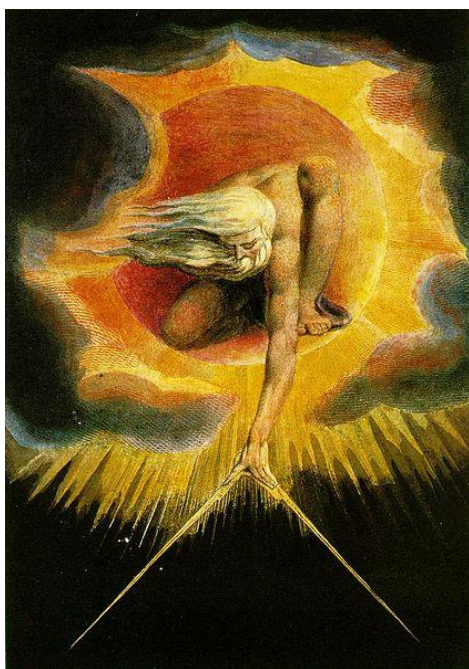
urim a tumim - magické predmety: kultové kamienky, palička, šíp; nosený v *staroveku* veľkňazom v náprsnej časti rúcha *efod* pri vstupe do svätyne; ich prostredníctvom v zložitejších prípadoch rozoznával božiu vôľu; pozri *tumim*; *mágia*

http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A3%D1%80%D0%B8%D0%BC_%D0%B8_%D1%82%D1%83%D0%BC%D0%BC%D0%B8%D0%BC

Urizen - v komplexnej mytológii W. Blakea, je Urizen stelesnením klasického rozumu a práva; zvyčajne je zobrazený ako fúzatý starý muž, niekedy nesie architekt s nástrojmi, vytvárajúci a obmedzujúci *vesmír* alebo siete, ktorými polapí ľudí v pavučine práva a konvenčnej spoločnosti; pozri *Pieseň Los*

-Urizen je stelesnením rozumu; láskavá *Ahania* je jeho emanáciou; jeho štvrtým a posledným synom je *Fuzon*, spájaný s klasickým prvkom ohňa; v Blakeovej *Knihe Ahania* Fuzon bojuje s Urizenom o kontrolu nad svetom

<https://en.wikipedia.org/wiki/Urizen>

W. Blake: Starý dní (lept, akvarel, 1794)

W. Blake: Urizen predsedá úpadku morálky (ilustrácia k Piesni Los)

úrnu - chomáčik *vlasov* na čele *Buddhu*, znamenajúci tretie oko; neskoršie premenený na bod

urna - váza, zvyčajne zakrytá, ktorá má obvykle zúžený krk; v klasických termínoch urna je veľká dekoratívna krytá nádoba z dreva, kovu, keramiky; v nábytkárstve veľká drevená váza podobná nádobe zvyčajne postavená na podstavci na oboch stranách stolíka; to bolo charakteristické pre *Adam-style* a tiež prácami stolára George Hepplewhita (†1786); urny sú bežnou formou architektonických detailov a záhradných ozdôb; čajovou urnou je vyhrievaná kovová nádoba, urna tradične používaná na varenie čaju alebo vody vo veľkých množstvách v továrňach, závodných jedálňach alebo kostoloch; zvyčajne nenachádzajú domáce využitie; výnimkou je *samovar*; urny na nohe umiestnené na podstavcoch lemujúce jedáleň, príborník boli anglickou inováciou pre high-štýl jedální neskorého 1760

Hall: veľká váza krčiahovitého tvaru s krátkym, dosť širokým hrdlom; ak leží na boku, zvyčajne s vodou vytekajúcou z jej ústia; v *antike*, v *renesančnom* aj neskoršom umení je atribútom boha, o ktorom sa verilo, že obýva rieku; vodný boh je fúzatý, často ovenčený trstinou, leží na urne a niekedy drží veslo; zobrazenie je hojne používané ako obecné označenie rieky v námetoch s dejom na riečnom brehu, napr. *Krst Pána*; rovnaké zobrazenia riečneho boha stelesňuje *vodu*, ktorá je jedným zo *Štyroch živlov*; urna sa vyskytuje aj v mnohých obrazoch s námornými námetmi (pozri *maritima*, *marína*); urna (džbán) sa objavuje v rukách *Vodnára*

Baleka v súvislosti s heslom *predkolumbovské umenie Mexika a Strednej Ameriky*: ústredné miesto zaujali urny, považované za najtypickejší prejav *zapotéckeho* umeleckého názoru pre svoj tvar a výzdobu, zobrazujúce mýtické bytosti, najmä *jaguára* a *netopiera*, zvieratá významovo späté s božstvami dažďa a kukurice; pozri *Krst Pána*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Urn>

Január a Vodnár (stredoveký kalendár)

Január a Aquarius (Hodinky Jeana de Luc, 1524)

G. A. Maglioli: Nahý chlapec držiaci roh hojnosti a opierajúci sa o obrátenú urnu, pes, Romulus a Remus (rytina, 1580-1610)

P. Galle: Rybári v rieke pretekajúcej mestom (rytina, 16.-17.st.)

P. Galle: Rybári v rieke (rytina, 16.-17.st.)

J. Lepautre: Personifikácia Nílu a Pardalokampus (medirytina, 1751)

G. B. Tiepolo: Apolón prenasleduje Dafne (1755-1760)

urna pohrebná - od *neolitu nádoba* na uchovávanie zvyškov žiarového pohrebu alebo na milodary pre *mŕtvych*; ukladaná do *hrobu*; väčšinou z pálenej hlíny; pozri *loculi*; *pohrebné nádoby*; *žiarový hrob*; *keramika funerálna*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Urn>

https://fr.wikipedia.org/wiki/Urne_fun%C3%A9raire

E. Le Sueur: Caligula necháva uložiť popol svojho otca a matky do hrobky svojich predkov (1647)

E. Munch: Urna (1896)

uroboros/uovoros - had zahryznutý do vlastného chvosta; symbolizujúci *alchýmiu* a jej krédo: „Jedno je všetko“ (text vpisovaný do obrazca)

Biedermann v súvislosti s heslom *had*: zvlášť významný z hľadiska symboliky; had, ktorý si zahryzol do vlastného chvosta ako symbol večného návratu v cyklickej forme alebo *večnosti* všeobecne; v *alchýmii* vyjadruje uroboros cyklicky prebiehajúce procesy (neustále sa opakujúce odparovania a kondenzácie), pričom štádium sublimácie sa často znázorňuje krídlami

www v súvislosti s heslom *večnosť*: už od staroveku je symbolom večnosti had stočený do kruhu a sám seba požierajúci; porovnaj hada *Jörmungandra* zo *severskej mytológie*

http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%B5_%D0%B8%D1%81%D0%BA%D1%83%D1%81%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE

Urovobos ako had z Genezis (Castel Stokesay, Anglico, 13.st.)

Dvojice hadov Urovobos (reliéf portálu kostola Panny Márie a svätého Dávida vo Kilpecku, Herefordshire, Anglicko, 12.st.)

Theodoros Pelecanos: Uroboros (iluminácia v alchymistickom trakte Synosius, 1478)

L. Jennis: Uroboros ako drak (ilustrácia v alchymistickom spise „De Lapide Philosophico“, 1625)

Večnost' (pamätník Karola Boromejského v Milánskej katedrále, 1611)

G. Romano: Alegória nesmrteľnosti (1520)

úroda - pozri *kačina*; *bohovia pôdy, úrody, poľnohospodárstva*; *žatva, kosba*; *obilie, zrno, kukurica, tekvica, plody*

S. Bolswert: Úroda (lept, 17.st.)

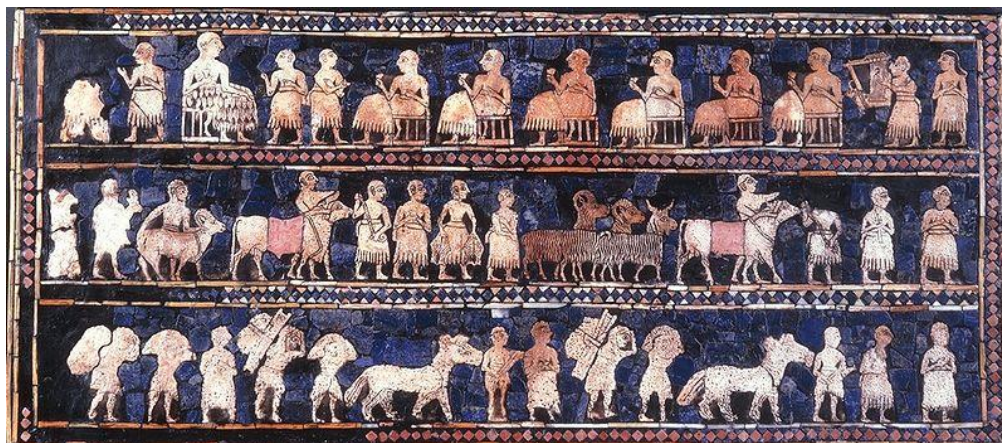
C. Bloemaert, H. Blomaert: Zber úrody

K. Ondreička st.: Skromná úroda (1935)

„úrodný polmesiac“ - pozri *krajiny úrodného polmesiaca*
urovoros - uroboros
Urgell Beatus - Beatus La Seu d'Urgell/Beatus d'Urgell

Urská štandarda - dôležitá pamiatka sumerského maliarstva z 2700 pr.Kr. (Britské múzeum v Londýne); mozaiková skrinka s výjavmi z vojny, víťazstva a mieru, rozvinutými do pásov; zrejme rezonančné telo *hudobného nástroja*; pozri *sumerské umenie*, *Ur*

Štandarda mesta Ur (2700 pr.Kr.)

ursus - medveď

Uršula z Kolína - (†3.-4.st.); čes. *Voršila*; tiež Orsola; kresťanská svätica zo zač. kresťanského letopočtu, ktorá spolu s 11 tisícami dievčenskými spoločníčkami zomrela ako *mučénica* počas masakry v Kolíne pri svojom návrate do Ríma; napriek tomu, že historické doklady o jej existencii, tým skôr jej spoločníčok, sú nepatrné, pôsobivosť legendy bola tak silná, že *ikonograf* 19.st. odsúdil jej kritikov pre „poľutovaniahodnú nedôverčivosť“; príbeh sa vyskytuje v niekoľkých verziách počas stredoveku, vrátane *Zlatej legendy*; naratívne scény, často v radoch, sa vyskytovali hojne v neskorom stredoveku a renesančnom umení, najmä v Taliansku a Nemecku; v *devocionálnych* zobrazeniach je Voršila zobrazovaná ako mladá dievčina, ktorá drží šíp (bola ním usmrtená) alebo s pútnickou *palicou* hore ozdobenou *zástavou víťazstva* (pozri *zástava krížová*, *vexillum*) s červeným krížom na bielom podklade; Voršila bola dcérou bretónskeho kráľa, a preto nosieva *korunu* a *plášť* podšíty *hermelínom* (pozri *ríšske insígnie*; *hranostaja* malo v *erbe* stredoveké bretónske kniežactvo); *hranostaj* je však v tomto prípade symbolom *čistoty*; Voršila niekedy stojí rovnako ako *Panna Mária s ochranným plášťom* (Matka milosrdenstva) a pod plášť rozprestretý na obidve strany ukrýva niekoľko mladých dievčat; pozri *voršily*; *patrónka vetra*

[https://sk.wikipedia.org/wiki/Ur%C5%A1ula_\(sv%C3%A4t%C3%ADca\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Ur%C5%A1ula_(sv%C3%A4t%C3%ADca))

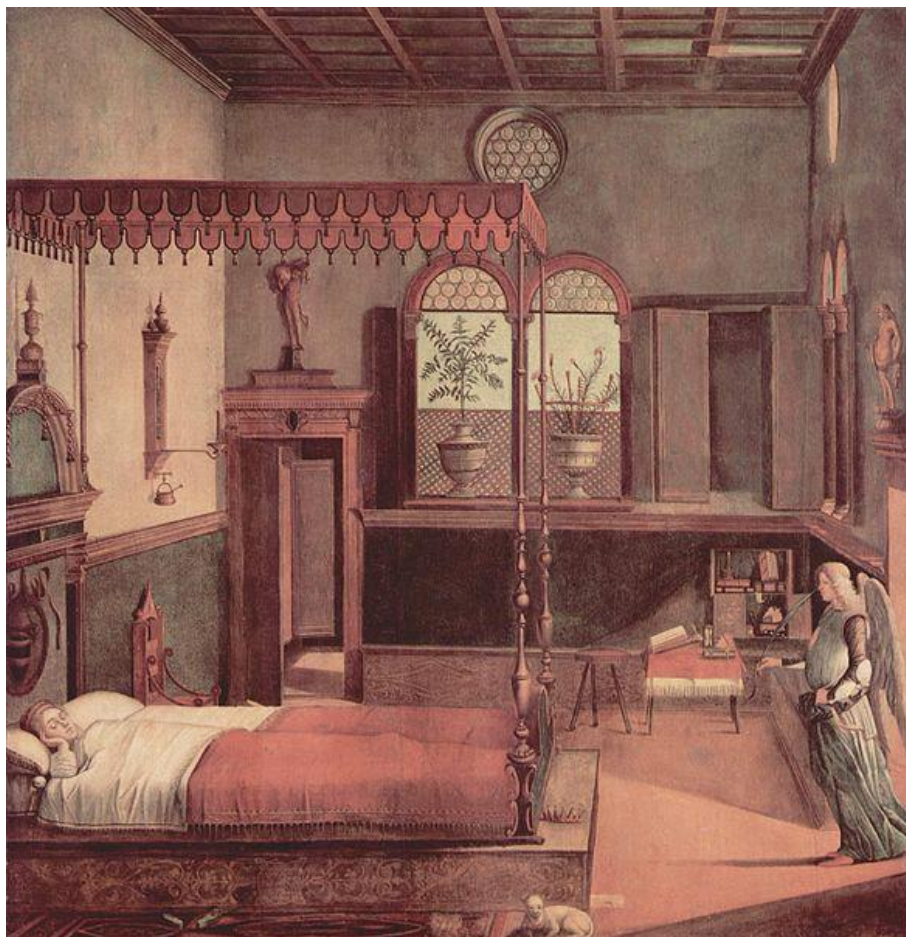

Rýnska škola: Sv. Uršula s pannami v lodi poháňanej anjelmi (1450)

V. Carpaccio: Apoteóza sv. Uršuly (1491)
H. Memling: Sv. Uršula a jej spoločníčky (1489)

V. Carpaccio: Sen sv. Uršuly (1495)

V. Carpaccio: Príchod sv. Uršuly do Kolína n. Rýnom (1490)

V. Carpaccio: Mučeníctvo Uršuly a jej spoločníčok a pohreb sv. Uršuly (1493)

uršulinky - čes. voršilky; ženský rád založený r. 1535; zakladateľkou rádu bola Agela Merisi (†1540); rád určený na výchovu dievčat a starostlivosť o chudobných; v súčasnosti rehoľa, ktorá sa venuje výchove mladých dievčat; pozri *kresťanské rády*; *Uršula*

P. Calzavacca: Angela Merisi (19.st.)

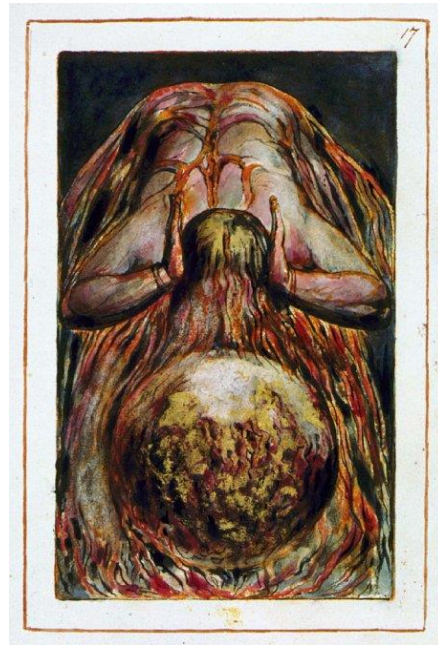
Urthekau - Werethekau

Urthona - v básnickom diele W. Blakea je Urthona duchom *inšpirácie* a tvorivosti, ktorý je obsiahnutý v *Los* („padlý tvor“, t.j. pozemská bytosť, človek, jedna zo *štyroch Zoas*, na ktoré sa rozdelil *Urizen* - stelesnenie klasického rozumu a práva); emanáciou Urthona v jeho padlom, t.j. pozemskom stave je *Enitharmon* (duchovná krása, dieťa); Urthona je jedným zo štyroch Zoas, ktoré boli vytvorené zo štvornásobne rozdeleného *Albionu*, pôvodného, pravekého človeka; Urthona sa zvyčajne objavuje vo svojej „padlej forme“ (pozemskej podobe); meno Urthona má pravdepodobne znamenať „Krajina vlastníkov“; stelesňuje predstavivosť jednotlivca; v súlade s kresťanskou *Trojicou* vyjadruje aspekt *Ducha Svätého* a stojí v protiklade k *Urizenovi*, ktorý je tiež jedným zo štyroch Zoas a predstavuje *rozum*; Urthona bol vytvorený ako posledný zo štyroch Zoas a jeho zodpovedajúcim prvkom je *Zem*; vo svojej večnej podobe je zobrazený ako kováč, ktorý pracuje vo svojej kováčskej dielni v *Golgonooza* (miesto umenia a vedy); pokiaľ ide o zmysly, zastupuje ho ucho, pokiaľ ide o umeie, zastupuje ho poézia a vo svojej padlej (pozemskej) forme je jeho profesiou *náboženstvo*; Urthona a *Luvah* (ďalší zo štyroch Zoas zastupujúci lásku, vášeň a spurnú energiu) sú strážcami nebies; vo svojom pôvodnom stave Urthona predstavuje bedrá tela; ako kováč, je Urthona spojený so zvieraťom *Mole*, symbolom ťažby aspektov (chybný preklad ?); na rozdiel od ostatných Zoas, nemá Urthona zosobnený náprotivok; Urthona sa v Blakeových prácach objaví zriedkavo, zvyčajne v podobe kováča *Los*, ktorý hrá dôležitú úlohu v páde a vykúpení ľudstva; najpozoruhodnejšie je popísaný v *Prorockých knihách: Jeruzalem zosobnenie gigantického Albionu*;

<http://en.wikipedia.org/wiki/Urthona>

W. Blake: Los kováč

W. Blake: Urthona

Uruk - sumersky Unung, gréc. Orchoë, arab. وركاء; v biblii Erech; dnešná Warka; podľa jednej hypotézy z mena Uruk by mohlo pochádzať meno Irak

-sumerské mesto s 24 archeologickými vrstvami (od 3300 pr.Kr.); písmo (pozri *obrázkové písmo*, *piktogram*) doložené už z 2900 pr.Kr.; zikkurat z 2800 pr.Kr. považovaný za najstarší v *Mezopotámii* (kamenný *Biely chrám* boha *Anua* na vysokej terase so schodiskovými rampami); najmladšie stavby z doby *Seleukovcov* (od 355 pr.Kr.); z Uruku pochádzal legendárny *Gilgameš*; pozri *Sumer*, *sumerské umenie*, *Mezopotámia*, *Kasiti*, *pečať valčeková*; *klenba* (Dudák); *krajinomalba*; *akkadské umenie*; *krajinomalba*

-starobylé mesto *Sumeru* a neskôr sa *Babylonie*; jedno z prvých a najmocnejších kultových a politických stredísk *Sumerov*; Uruk sa nachádzal v južnej *Mezopotámii*, 20km na východ od rieky *Eufkrat*, v močaristej oblasti 230km od dnešného Bagdadu; v 4.tis.pr.Kr. sa malá osada stala skutočným mestom, prvým na svete, ktoré spĺňalo jeho základné charakteristiky: sociálna stratifikácia a špecializácia práce; počas rozkvetu mal Uruk 80 tis. obyvateľov, ktorí žili na 6 km², čo predstavuje najľudnatejšie mesto na svete; s Urukom bol spojený vznik *klinového písma*, vznik štátu a veľa hrdinov literárnych diel (napr. rodisko *Gilgameša*)

http://it.wikipedia.org/wiki/Periodo_di_Uruk

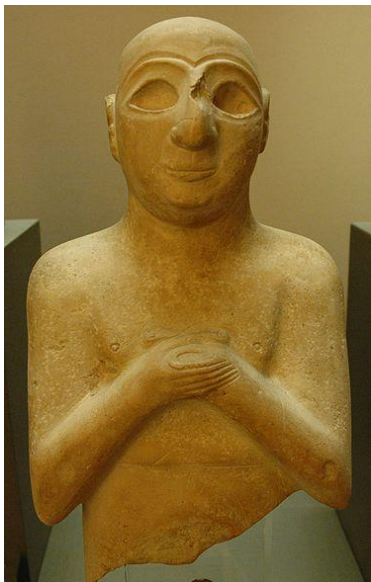
<http://www.pinterest.com/keepaneye/uruk/>

kolíčková mozaika (nádvorie paláca v Uruku)
detail kolíčkovej mozaiky (nádvorie paláca v Uruku)

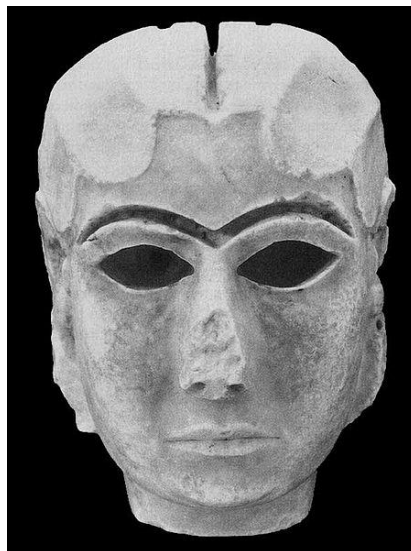

Fragment sochy býka (Uruk, obdobie Djemdet-Nasr, asi 3000 pr.Kr.)

Socha fúzateho muža, možno kráľa - kňaza (Uruk, 3300 pr.Kr.)

Socha muža s nápisom na zadnej strane: „Sata, syn Lu-Baraba, syna Lugal-Kisal-si, kráľa Uruku, služobník Giri-si, princ Uruku“ (2400 pr.Kr.)

Lugal-kisal-si, kráľ Uruku (3.tis.pr.Kr.)

Maska (Uruk, 3000pr.Kr.)

Kráľ- kňaz a jeho sluha kŕmia posvätné stádo (keramická dlaždica, Uruk, 3200 pr.Kr.)
Tzv. Gilgamešov kyjak (Uruk)

Odtlačok pečatného valčeka s bykami (Uruk, 4000-3100 pr.Kr.)

Odtlačok valčekovej pečate s monštrami (Uruk, 4100-3000 pr.Kr.)

Časť fasády z priečelia chrámu bohyně Inanny za vlády kráľa Karaindaša (Uruk, 1410 pr.Kr.)

uru pacha - v náboženskom systéme *Inkov* stredobod zeme, svet pod ostatnými (*hanan pacha*, *hurín pacha*), akási forma *pekla*, kam odchádzali zlí; mal aj iné meno *zupaya huacin* (diablov dom); pozri *nebo* (Biedermann)

uruši-e - japonské lakované *drevorezy* z 18.st.; pozri *drevorezy japonské*